

QÜESTIONARI

La Revista «PISSARRA» va presentar una sèrie de qüestionaris a diferents personalitats de les nostres illes, aquestes són les preguntes i respostes.

QÜESTIONARI:

1.- Per què creu que, acabats els tres anys de reciclatge prevists per la llei, segueix havent-hi un gran nombre de professors que no se senten motivats a fer-lo?

2.- Quines solucions proposaria a l'Administració perquè impulsés la creació d'una nova consciència orgullosa i reivindicativa de la cultura i llengua de les Illes?

3.- Per impulsar el procés de N.L., què considera més favorable:

a) Incrementar el nombre de cursos que facin tot l'ensenyament en català.

b) Incrementar el nombre d'àrees en català a cada nivell.

RESPOSTA DE LA SRA. AINA MOLL AL QÜESTIONARI DE «PISSARRA» SOBRE LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA:

1. No conec els programes de reciclatge, ni la forma d'impartir-los. És possible que no siguin prou motivadors ni comportin un grau suficient de renovació pedagògica per il·lusionar uns ensenyants formats en llengua castellana -i que, en certs casos, ni tan sols entenen el català- en l'aventura que comporta el canvi lingüístic.

També és possible que hi influïxi -a part, naturalment, de la humana tendència a la comoditat i al mínim esforç- l'estranya situació de l'ensenyament de les Illes Balears, única comunitat en llengua pròpia que no té competèn-

cies en aquest camp dins un «territori MEC» monolingüe castellà, en les dificultats de coordinació de les dues administracions, que aquest fet comporta. I també, no cal dir-ho, la inseguretat del professorat davant una imminent reforma de l'ensenyament que no es veu gens clara, tant del punt de vista pedagògic com del de la situació professional dels ensenyants. Tot això contribueix a crear un clima poc propici a l'entusiasme generalitzat que un procés de normalització necessita per avançar a bon ritme.

2. En primer lloc, que en doni cada dia més l'exemple, ja que l'assumpció de la llengua pròpia com a instrument normal de relació d'una comunitat implica en primer lloc el seu ús per part de l'Administració mateixa. Si l'Administració Autònoma i Local actua sempre en català, tant en el funcionament intern com en la relació amb els ciutadans en general (respectant el dret d'aquests a relacionar-s'hi en castellà, si volen) i fa en la nostra llengua tota la publicitat institucional i els actes solemnes de tota casta, i si l'Administració de l'Estat actua sistemàticament en

Aina Moll:
"El poble s'identificarà
amb la seva llengua"

Mª A^a Munar:
"No ens donem
per vençuts,"

forma bilingüe, el poble s'identificarà realment amb la seva llengua, i aquesta consciència orgullosa de la pròpia identitat sorgirà ben naturalment.

En segon lloc, que es faciliti el coneixement (incrementant els cursos als ensenyants en horari lectiu) i el prestigi: la importància que s'hi doni en els barems dels concursos de mèrits serà un dels factors determinants del ritme del procés.

En tercer lloc, que informi adequadament els pares dels avantatges de l'ensenyament en català i faci un seguiment seriós de la seva implantació (amb les indispensables dotacions de material didàctic i d'assessorament tècnic), així com del rendiment dels alumnes que el segueixen, tant en l'aprenentatge de la llengua catalana com de la castellana. Això incrementaria sens dubte la demanda, i estimularia el professorat a satisfer-la.

3. Tot mantenint un cert nombre de grups-pilots que facin l'ensenyament totalment en català, i sense oblidar que aquest és precisament l'objectiu que hem d'assolir per a tots els escolars al final del procés, orientaria els esforços a incrementar el nombre d'àrees a tots els nivells i a tots els centres. Donada la situació sociolingüística actual, només els alumnes que segueixen l'ensenyament en català -totalment o en part- n'adquireixen un coneixement suficient per a continuar-hi els estudis o exercir-hi professionalment. I és essencial que aquesta possibilitat estigui a l'abast del major nombre possible de ciutadans.

QÜESTIONARI:

- 1.- Pensa seguir el GOVERN BALEAR alguna mesura per a agilitar l'obtenció de les transferències en matèria educativa?
- 2.- Per què s'ha de sol·licitar permís per fer ensenyament en català i no per fer-ne en castellà?
- 3.- Per què es concedeixen tants escassos mitjans de suport a les escoles que fan N.L. si exceptuam qualche lliurament de material?
- 4.- Com es podria solucionar el problema del professorat que s'ha de traslladar fora de les Illes per a fer oposicions a EEMM?
- 5.- Quines mesures pensa prendre front al gran nombre de professors que no se senten motivats per fer el reciclatge?
- 6.- Quina valoració fa de la seva tasca al front de la Conselleria de Cultura i Educació respecte al tema tractat?

RESPOSTA DE L'HONORABLE CONSELLERA DE CULTURA, EDUCACIÓ I ESPORTS, SRA. MARIA ANTÒNIA MUNAR:

1.- La gestió autònoma del sistema educatiu de les Illes Balears és l'objectiu més important de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear. Amb aquesta intenció es va crear, ara fa dos anys, la Direcció General d'Educació que ha anat incrementant d'una manera considerable els seus recursos fins assolir un paper important -d'organització i de projecció- dins l'educació de la nostra Comunitat. En aquest sentit, vull deixar ben clar que estam absolutament en disposició d'assolir, amb totes les conseqüències, les competències educatives plenes: tenim un programa educatiu consolidat (vegeu el programa EDUCACIÓ 90) que més que un llistat d'activitats constitueix la base d'un model educatiu propi que ben aviat posarem en funcionament; tenim un Departament d'Educació dotat d'una organització moderna i eficaç, capaç de realitzar una gestió més creativa i més singularitzada del nostre sistema d'ensenyament que, sincerament, ha de millorar molt més en tots els aspectes i, sobretot, ha de respondre més a les necessitats pròpies de la nostra societat.

NO es tracta de substituir el MEC

La veritat és que fins ara no hem tingut èxit amb les nostres negociacions davant el Ministeri D'Educació i Ciència. I amb la mateixa sinceritat, hem de dir que no s'ha perdut per nosaltres: és difícil donar una sola passa endavant quan una de les parts no respon a cap qüestió, a cap proposta, a cap raonament que hem anat fent, amb paciència, amb perseverància i, sobretot, amb tota la força de la raó. Efectivament, hem presentat tots els estudis documentats que hem considerat útils per a demostrar el que és obvi: no és possible, amb la Constitució i l'Estatut en la mà, retardar per més temps l'autogestió d'una Comunitat que, per les característiques singulars de la seva llengua pròpia i de la insularitat, reclama un tractament distint tant en la determinació d'opcions com en el desenvolupament dels programes. En aquest punt, hem de reiterar l'existència d'un model educatiu propi, en el que continuem treballant, que, dins el marc de l'Estat Espanyol, permetria una educació més adequada a les nostres necessitats, més eficaç i més apropiada a Europa.

Malgrat tot, no ens donam per vençuts i actualment estam replantejant de bell nou les nostres estratègies per tal d'insistir en el traspàs ordenat de competències educatives. En aquest sentit, creiem que seria imprescindible aprofundir en les competències que el nostre Estatut ens dóna i, en conseqüència, començar per traspasar mitjançant lleis orgàniques tots aquells serveis i funcions que, amb un finançament adequat, ens permetin d'exercir realment el que és competència estatutària i que consisteix a poder aplicar un model d'ensenyament nostre, on la llengua i la cultura pròpies estiguin presents d'una manera natural.

2.- Per una raó molt senzilla, encara que bastant il·lògica. Efectivament, el sistema educatiu de les Illes Balears ha estat concebut i desenvolupat des d'una visió centralista, allunyada de la realitat concreta i quotidiana de la nostra Comunitat. Es tracta que, assolint les nostres pròpies responsabilitats de gestió, mitjançant la transferència de competències plenes, el nostre sistema educatiu recuperi la normalitat i esdevingui natural com la mateixa vida, tot determinant nosaltres mateixos les opcions més convenients i apropant les mesures a la realitat de cada problema. Dins un sistema educatiu natural, alguna norma actual passaria a ésser òbvia.

En tot cas, s'ha de dir que el Departament d'Educació ha procurat en aquests dos anys donar el màxim de facilitats

per tal que tots els centres que ho desitgin puguin dur a terme, sense excessius entrebancs burocràtics, programes en la nostra llengua.

3.- S'ha de tenir en compte que, en no tenir competències plenes, no disposam de les partides financeres normals que continuen estant en mans del Govern Central. Això vol dir que qualsevol acció de millora i suport que volguem dur a terme ha d'ésser finançada amb els nostres propis pressuposts. I això no es bo per a ningú. No es tracta de substituir el M.E.C. en les seves responsabilitats que, a més, estan recolzades per un suport econòmic. Es tracta d'assolir les nostres pròpies responsabilitats, d'una manera total i directa, però també amb el finançament corresponent. I això vol dir transferència de competències, de serveis, de funcions, de recursos econòmics. Evidentment que el dia següent de comptar amb els recursos adients, ara gestionats per l'Administració Central haurem d'ajustar moltes coses i, tal volta una de les principals, potenciar un ensenyament més nostre, més arrelat en la nostra cultura i més en consonància amb les aspiracions de la nostra gent que, cada vegada més, apunta cap a la Comunitat Europea.

En tot cas, durant aquests dos anys i sobretot en el programa d'enguany, dedicam importants recursos a les escoles que han volgut entrar dins el que hem definit com a model natural d'ensenyament i que es basa en la nostra llengua i la nostra cultura. Per exemple, hem destinat 50 milions de pessetes a elaboració de material didàctic autòcton, hem preparat cursos, seminaris i intercanvis; hem dissenyat un sistema informatitzat i normalitzat de gestió acadèmica, administrativa i econòmica de centres; hem procurat que els estímuls econòmics i professionals siguin cada vegada més freqüents (recordeu els premis «Francesc de Borja Moll»), etc.

En definitiva, el suport no deu ésser tan escàs quan l'any 90 passarà per ésser l'any definitiu del desplegament de l'ensenyament en la nostra llengua: aprop d'un 30% d'increment... en un sol any!

4.- En el seu moment, nosaltres vàrem recolzar una proposició no de llei del Grup Parlamentari PSM-EEM, instant el Govern Central per tal que replantejés el tema de les oposicions, tot evitant que els nostres professors d'EEMM s'haguessin de traslladar fora per fer les oposicions, amb tots els problemes econòmics, morals i profes-

Els Cursos de reciclatge han vist incrementats els seus recursos

sionals que això comporta. Atès el nombre i la diversitat de places que es treuen a concurs, això no és gaire fàcil; però és possible, dins un context de raonable viabilitat, habilitar nous procediments que evitarien gran part de desplaçaments. Cal estudiar una solució que, des d'una òptica autonomista i no centralista, és perfectament possible. Com tants d'altres problemes, una autogestió del nostre sistema educatiu, facilitaria segurament unes solucions que ara apareixen com a complicades i difícils.

5.- Acabam de publicar una important Ordre sobre el nou pla de reciclatge i sobre les titulacions que cal tenir per a exercir la docència de i en llengua catalana. D'altra banda, estam a punt de signar un conveni marc, de cooperació general amb el M.E.C. que, entre d'altres coses, permetrà un accés més racional i estable del professorat a les places d'ensenyament de i en llengua catalana.

Tot això és important perquè amb les mesures administratives que nosaltres mateixos hem pres i amb els acords amb el M.E.C., estam ja preparant aquest sistema educatiu natural que preconitzam. Cal dir que, segons la meua opinió, estam entrant ja en el preàmbul de la nostra autèntica *història* educativa, que es farà definitivament present quan l'autogestió sigui un fet real.

Pel que fa al reciclatge, s'ha de dir que és del tot necessari comptar amb un pla d'estudis de formació del professorat adient que, en pocs anys, ho faci inútil. Mentrestant, es tracta de flexibilitzar i racionalitzar el denominat *reciclatge en català* que per cert, nosaltres voldríem situar dins un marc més ample del perfeccionament docent-, de manera que l'organització sigui més efectiva i permeti adequar l'oferta a les necessitats reals dels nostres centres escolars. La creació d'un nou títol -el «Certificat d'Aptitud Docent per l'ensenyament en català»- que amb la superació de sols dues assignatures -llengua I i II- i un seminari de terminologia específica, permetrà exercir legalment la docència en llengua catalana, simplifica bastant les exigències i afavoreix les expectatives del professorat.

D'altra banda, hem de fer constar que aquests dos anys els Cursos de reciclatge han vist incrementats d'una forma important els seus recursos i, a més, s'han ampliat els cursos a EEMM, amb una metodologia de treball molt interessant. Ara, estam tractant de conèixer, mitjançant

un seriós estudi, quines són les necessitats del sistema i amb quins recursos personals comptam per emprendre un nou model educatiu en el qual la nostra llengua passi a ésser vehicular. En definitiva, després de tants d'anys de reciclatge i després d'aquests dos darrers cursos tan intensos, quin és el grau de preparació del nostre professorat i què resta encara per fer, tenint en compte les necessitats reals dels nostres centres escolars?

6.- La veritat és que en poc temps s'ha treballat molt intensament i, el que és més important, amb uns objectius ben clars.

Podria citar moltes accions concretes que, en el seu moment, han produït un efecte de millora important: la creació i organització d'un nou Departament d'Educació, la constitució d'un Seminari Permanent de Perfeccionament, la institució de premis i incentius, la setmana del mestre, les beques d'investigació, l'impuls de les iniciatives de recerca i elaboració de material des del mateix centre, la consolidació i extensió del reciclatge, el programa normalitzat i informatitzat de gestió de centres, el suport a moviments pedagògics, associacions i federacions d'alumnes, pares d'alumnes, el nou marc de cooperació amb el M.E.C., etc. En tot cas, la Conselleria no s'ha limitat al que és solament l'ensenyament de la llengua pròpia i ha intentat tenir una concepció més ampla del que és l'acció educativa, tot pensant que la interrelació de les diferents variables educatives és tan forta que no admet fragmentacions ni delimitacions excessives. Així, la Conselleria també ha projectat la seva acció a àmbits tan importants com la formació musical, l'educació física (infraestructura esportiva), educació d'adults, etc.

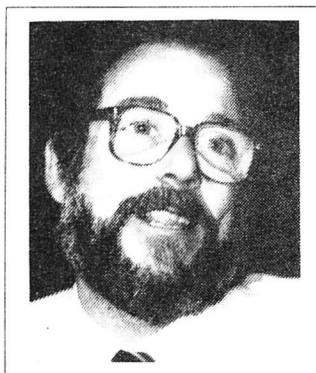
En tot cas, com a síntesi, voldria destacar que el coneixement, cada vegada més profund, del que és el sistema educatiu, amb la seva complexitat i amb la seva transcendència social, juntament amb la valoració de les necessitats singulars de la nostra Comunitat, han fet créixer cada vegada més el meu desig i la meua voluntat d'aconseguir un model educatiu, més modern i més eficaç, apropat a les nostres necessitats i més d'acord amb el que mereix el nostre poble. I amb aquest model estam treballant, de manera que ben aviat ho podrem experimentar i millorar entre tots, amb l'esperança ferma de poder-ho aplicar i gestionar nosaltres mateixos...

Andreu Crespi:

"S'està estudiant fer l'oposició a determinades assignatures a les Illes Balears"

QÜESTIONARI:

- 1.- Per què s'ha de sol·licitar permís per fer ensenyament en català i no per fer-ne en castellà?
- 2.- Com es podria solucionar el problema del professorat que s'ha de traslladar fora de les Illes per a fer oposicions a EEMM?
- 3.- Atesa la necessitat que el reciclatge es faci efectiu, quines mesures heu adoptat perquè es pugui realitzar dins l'horari lectiu del professorat?

RESPOSTA DEL DIRECTOR PROVINCIAL DEL MEC, SR. ANDREU CRESPI:

1. La legislació actual de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports així ho exigeix. No obstant això, el Ministeri s'ha dirigit diverses vegades a l'esmentada conselleria per tal que modifiqui l'ordre vigent perquè sigui l'Administració qui designi centres per fer l'ensenyament en català i així atendre millor les demandes dels ciutadans.

D'altra banda, també s'està estudiant la possibilitat d'establir un sistema per mitjà del qual, dins uns màxims i uns mínims que donin compliment a la Llei de Normalització, poguessin establir l'ensenyament en català sense autorització específica.

2. En aquest moment s'està estudiant per part de la Direcció General de Personal fer l'oposició a determinades assignatures a les Illes Balears.

3. S'ha proposat a la Conselleria de Cultura, Educació i Esports la modificació del reciclatge per tal d'aplicar al professorat d'EGB un tractament semblant al que s'està fent per a l'ensenyament mitjà.

QÜESTIONARI:

- 1.- Quina feina ha realitzat durant el darrer curs i quina programació per al present, la Comissió Tècnica d'Assessorament i la Comissió Mixta de Seguiment?
- 2.- Atesa la necessitat que el reciclatge es faci efectiu, quines mesures heu adoptat perquè es pugui realitzar dins l'horari lectiu del professorat?

RESPOSTA DEL DIRECTOR GENERAL D'EDUCACIÓ, SR. BARTOMEU ROTGER:

1. D'entrada, s'ha de dir que difícilment la Direcció General d'Educació podria dur a bon terme l'ambiciós programa educatiu que s'ha fixat si no comptàs amb la col·laboració eficaç i entusiasta de diferents persones, entitats i institucions relacionades amb el món educatiu a les Illes Balears. Si aquesta acció participativa és sempre necessària en totes les activitats humanes, ho és més en el nostre cas, en què, decidits a no duplicar serveis ni estructures de gestió innecessàries, basam gran part de la nostra tasca en la cooperació sincera i ferma dels mateixos protagonistes de l'acció educativa: professors, pares d'alumnes, pedagogs, catedràtics, inspectors d'educació, associacions, sindicats, institucions culturals, etc. Això ens ha portat a organitzar una sèrie de comissions de treball que funcionen d'una forma estable i permanent: Comissió Tècnica d'Assessorament, Comissió Mixta de Seguiment, Comissió de Beques d'Investigació, Comissió «Francesc de Borja Moll», Comissió «Miquel Porcel», Comissions del Conservatori de Música, etc.

La Comissió Tècnica d'Assessorament, durant aquests dos anys, ha tingut un paper molt important que haurà de

Bartomeu Rotger:

"Hem aconseguit donar estabilitat a
un pla de reciclatge"

nament dins el propi horari escolar. L'organització dels seminaris i departaments pot jugar un important paper en aquest tema. L'esforç realitzat per la nostra Universitat i concretament pel Vice-Rectorat de Coordinació Educativa i per l'I.C.E., ha estat extraordinari. Igualment la cooperació del C.E.P. de Palma i, en general, de tot el professorat. D'altra banda, la nova Ordre de la Conselleria sobre reciclatge i titulacions, i el Conveni de Cooperació General amb el M.E.C. facilitaran la millora d'aquest Pla de reciclatge i n'incrementaran l'eficàcia.

Això no obstant, crec que ja és necessari plantejar-se fins a on ha d'arribar el Reciclatge, quines són les necessitats i mancances que encara tenim realment perquè, amb una acció intensa de dos o tres anys i amb l'entrada en vigor d'un nou Pla d'estudis que garanteixi una preparació adient ja de sortida, podrem donar per acabat el reciclatge i destinar-ne els recursos econòmics i tècnics a un pla de perfeccionament més ample i ambiciós.

continuar el present curs, dictaminant i orientant la Conselleria en temes tan importants com són ara l'elaboració de normes legals, l'autorització de llibres de text i material didàctic, convalidacions, selecció de treballs de recerca, programes oficials de llengua, criteris tècnics, etc. Des d'ací vull agrair als membres d'aquesta Comissió la gran tasca que realitzen i l'ajut que ens proporcionen, d'una forma desinteressada.

Pel que fa a la Comissió Mixta de Seguiment, integrada per quatre representants del M.E.C. i quatre representants de la Conselleria, crec que ha facilitat, amb serenitat i maduresa, el camí d'entesa i cooperació entre el M.E.C. i la Conselleria, principalment en temes com el reciclatge del professorat en llengua catalana i l'ensenyament de/ en llengua catalana als centres escolars. Felicitament, els criteris han estat tan clars que es pot dir que tot ha funcionat acceptablement sense necessitat d'excessives correccions. Crec que amb el proper Conveni General de Cooperació entre el M.E.C. i la Conselleria, el seu paper es veurà incrementat en importància.

2. Actualment es pot dir que hem aconseguit donar estabilitat a un pla de reciclatge que no solament ha incrementat els seus recursos sinó que, a més, ha estès la seva acció a d'altres nivells educatius. Crec que és molt interessant l'experiència de perfeccionament realitzada dins l'àmbit de les ensenyances mitjanes i que, a partir d'aquest disseny, es podran trobar camins i opcions per tal que tot el professorat pugui realitzar aquest perfeccio-

Embat
llibres

ESPECIALITZADA AMB PEDAGOGIA
I PSICOLOGIA.

Pge. Part. Papa Joan XXIII, n.º 5-E
Centre Comercial «Los Geranios»
07002 Palma de Mallorca Tel. 71 33 50